

Azerbaycan Ekonomisi, II. Çeyrek

Tarım ekonomik büyümeyi yukarı çekerken, inşaat aşağı çekiyor:

- Gaz üretimindeki %34'lük genişleme sayesinde %1,9 oranında büyüyen petrol sektörü de dâhil olmak üzere, ekonomi Ocak-Temmuz 2019 döneminde %2,5 oranında büyüdü. BP, Central Azeri (CA) tesisinde petrol üretimini, bakım ve inceleme yapmak üzere 15 Nisan'da yaklaşık iki hafta boyunca askıya aldığı için, ham petrol üretimi bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,5 düşüş gösterdi;
- Petrol dışı gayri safi milli hâsıla ise %3 oranında artarak toplam GSYİH'nin %59,2'sini oluşturmuştur. Yıllık bazda %9,1 oranında küçülen inşaat sektörü çıkarıldığı takdirde, petrol dışı sektördeki büyüme %4,1 (Ocak-Temmuz (2018: %3,5) olarak gerçekleşmiştir;
- Petrol dışı sektördeki göreceli hızlanma, petrol dışı sektör büyümesinin sırasıyla %40, %20 ve %17'sini oluşturan imalat, tarım ve ticaret sektörlerinden kaynaklanmaktadır.

Enflasyon sınırlı bir ivmeyle hedef bandın içindedir:

- Fiyatlar Temmuz ayında %0,1 oranında artmış ve yıllık ortalama enflasyon %2,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. Enflasyon, Merkez Bankası'nın 2019 yılı için %4 (\pm %2) aralığındaki "hedef"inin alt sınırına yakın oluşmuştur;
- Tüketici sepeti olarak ayrıştırıldığında; yıllık bazda gıda fiyatları %3,1, gıda dışı fiyatlar %1,3 ve hizmetler %3,0 artmıştır. Ayrıca; gıda, gıda dışı ürünler ve hizmetlerin manşet enflasyona katkısı sırasıyla %1,4, 0,3 ve 1,0 (toplam %2,7) olmuştur;
- İmalat ve tarım sektörlerindeki üretici fiyatlarında yıllık bazda sırasıyla yüzde 8,6 ve yüzde 2,7 oranında oluşan artışlar, enflasyonun maliyet kanalı yoluyla baskısının var olduğunu göstermektedir.

İthalat çift haneli büyümeyi sürdürüyor:

- Ocak-Temmuz 2019 döneminde toplam ihracat %14, ithalat ise %46 artmış ve sonuç olarak fazlalık %23 azalmış ve 3.834 milyon dolar veya toplam GSYİH'nin %8,6'sı olarak gerçekleşmiştir;
- Toplam ithalatın yaklaşık ¼'ünün bir ürün grubundan* kaynaklandığını vurgulamakta fayda vardır ve söz konusu grup çıkarıldığında, ithalattaki toplam artış %13,2'ye eşittir.;
- Raporlama döneminde otomobil ithalatının iki kat artması ve 22.974 adede ulaşması tüketim iştahındaki artışın açık bir örneğidir. Tüketici güveninde yükseliş, diğer dayanıklı tüketim mallarında da, örneğin yıllık bazda sırasıyla %1.9 ve %11,9 oranında artış gösteren klima veya mobilyada kaydedilmiştir;
- Analiz edilen dönemde, petrol dışı ihracat yıllık bazda %17 artışla 1.133 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Petrol dışı ihracattaki tüm büyümenin %27'sini işlenmemiş meyve ve sebzeler, %26'sını pamuk, %24'ünü plastik-polimer ve geri kalanını da ağırlıklı olarak metaller ve diğer ürünlerdeki artış sağlamıştır.

***Not:** Yarı mamul altın - doğal veya kültür incileri, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, kıymetli metalle kaplı metaller ve bunlardan mamul eşya; taklit mücevher; metal para- HS kodu 71; Bu, Azerbaycan Devlet Petrol Fonunun altın ithalatıdır.

Kurumsal kredilerde yavaş bir büyüme ve tüketici tarafında daha güçlü bir büyüme:

- 30 Haziran itibarıyla, bankacılık sektörünün toplam aktifleri yıllık bazda %7,1 oranında artarak AZN 30 milyar olarak gerçekleşmiştir. Kredi portföyü ise, yıllık bazda %11,4 oranında büyümüş ve AZN 13,5 milyar olmuştur.;
- Yıllık bazda, kurumsal kredi portföyü %11,9 büyümüş ve %32,8 oranında yükselen tüketici kredileri dâhil olmak üzere, hanehalkı kredileri %20,3 artış göstermiştir;
- Takipteki alacaklar, mutlak değer olarak AZN 259,3 milyon azalmış ve Haziran 2019'da ise genel portföy oranı, önceki yılın aynı ayına göre 3.4 puan düşerek (yılbaşından bu yana 1.1 puan düşüş) %11 olarak gerçekleşmiştir;
- Mevduat tutarı yıllık bazda %8,3 büyüme kaydederek AZN 22,1 milyar olmuştur. Tür olarak, toplam vadesiz mevduat %16,4 oranında önemli ölçüde bir artış gösterirken, vadeli mevduat yıllık bazda %0,4 artarak AZN 10,4 milyar olmuştur. Toplam mevduat tabanındaki büyümenin temel belirleyicisinin, toplam büyümenin %65'ini oluşturan NC'deki finansal olmayan şirketlerin vadesiz mevduatındaki artış olduğunu belirtmekte fayda vardır. Bunun temel nedeni, petrol dışı ekonomide devam eden “beyazlatma” sürecidir;
- Toplam karın Haziran sonu özsermayeye oranı olarak hesaplanan bankacılık sektörünün bütününün özkaynak kârlılığı %9,4 olmuştur. (Haziran 2018: %0,9).
- Bankacılık sektörünün personel sayısı %9,3 oranında artmıştır (Haziran 2018: %4,0) ve bu, sektörün güven ve beklentilerindeki iyileşmenin bir göstergesi olabilir.

Vergi Kanunu'ndaki değişiklik hayat sigortası ve dolayısıyla toplam piyasa üzerinde etkili olmaya devam ediyor:

- 30 Haziran itibarıyla, toplam sigorta primi %8,8 oranında azalarak AZN 361,3 milyon olarak gerçekleşmiştir. Net primler (primler eksi talepler) %12,6'lık bir düşüş yaşayarak petrol dışı GSYİH'nin %1,1'ini oluşturmuştur. (2018 ilk yarı: %1,3);
- Pazar segmenti analizi temelinde, toplam hayat sigortası (HS) primleri %24,9 oranında azalarak AZN 135,4 milyon olarak gerçekleşmiştir. HS primlerinin pazarın toplam primlerindeki payı 8 puan azalarak %37,5 olmuştur;
- İsteğe bağlı HS primleri %30,8 azalmış ve 110 milyon olmuştur. İsteğe bağlı HS primlerinin toplam HS primleri içindeki payı, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, %88,2'den %81,2'ye düşmüştür;
- Hayat dışı sigorta (HDS) primlerindeki artış ise % 4,5 oranındadır ve askeri personel, adli ve güvenlik kuvvetleri personeli için zorunlu kişisel devlet sigortası primleri hariç tutulduğunda, %5,0 oranında bir artış olmuştur. HDS'nin toplam primler içindeki payı 8 puan artarak %62,5'e ulaşmıştır;
- Hayat sigortası piyasasında talep-prim oranı %30,6 iken, hayat dışı sigorta piyasasında bu oran %34,4 olarak gerçekleşmiştir.

Uyarı Notu: Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.